

Themadag groen onderwijs 2007

Onderwijs heeft een kloof te dichten

Luisteren, denken en doen. Zo hebben ongeveer zeventig bezoekers de derde Themadag groen onderwijs, georganiseerd door PTC+, beleefd. Het thema van de dag was ‘Competenties, bits & bytes’, ofwel: hoe kun je digitale toepassingen verbinden aan het competentiegericht onderwijs en andersom?

Het thema veronderstelde nogal wat noodzakelijke expertise bij de deelnemers. Niet iedereen is ingevoerd in de geheimen van ict en tegelijkertijd op de hoogte van de laatste onderwijsvernieuwingen. Misschien wel daarom trok de Themadag van donderdag 8 november iets minder (nu 70) deelnemers dan het jaar ervoor. Maar toegegeven: het onderwerp was minder ‘breed’ dan twee jaar geleden (‘Future = now’) en vorig jaar (‘Gamen tot je groen ziet’). Dat ict ook in het groene onderwijs een steeds belangrijkere plaats inneemt, weet iedereen wel. Via Livelink stroomt de Educatieve Content Catalogus (ECC) de aoc’s binnen. Op hogescholen en universiteiten vormt de computer het centrum van studie, werk en onderzoek. Docenten moeten proberen om actief van al die multimediale leermaterialen gebruik te maken en leerlingen en studenten ‘op →

Pieter van Knippenberg: “Onderwijsmensen moeten dringend inburgeren”

Wilfred Rubens: “Experimenteer vooral, maar gooi geen oude schoenen weg, voordat zeker is dat de nieuwe lekker lopen”

afstand’ met de computer te begeleiden. Hoe doen ze dat? Welke mogelijkheden zijn er, en welke belemmeringen?

Vervolg

De themadag – die werd gehouden in de sfeervolle ruimten van Burgers’ Zoo in Arnhem – begon dit jaar, waar hij vorig jaar was geëindigd. Het was Pieter van Knippenberg, hoofd onderwijs van ROC West-Brabant, die het thema ‘gamen tot je groen ziet’ van vorig jaar een vervolg gaf. Zijn kennisinstelling staat op het punt om het krachtige *online gaming* programma ‘Enterprise’ in gebruik te nemen. Een deel van de 28.000 ingeschreven leerlingen kunnen hun ondernemingstalent ontdekken en botvieren. Een spelprogramma, waarin docenten naar believen de omstandigheden kunnen beïnvloeden. Een spel dat kon worden ontwikkeld met dank aan miljoeneninvesteringen door overheid en sponsors. Waarmee maar duidelijk wordt dat ‘gaming’ in het onderwijs geen spelletje hoeft te blijven. Hoewel hij niet uit het groene onderwijs afkomstig is, gaf Van Knippenberg wel een interessant doorkijkje in de mogelijkheden om op een dynamische manier in te spelen op de beleving van de leerling. Hij maakte duidelijk dat er kansen zijn, maar dat de kloof tussen het aanbod in het onderwijs en de belevingswereld van leerlingen nog breed en diep is. Wie naar de mediaconsumptie van leerlingen en studenten kijkt (MSN, games, computergebruik, SMS etc) ziet de hele dag door activiteit, van ’s morgens opstaan tot ’s avonds het licht uitgaat om te gaan slapen. Alleen tijdens de school- of studie-uren vertoont de mediaconsumptie een enorme dip.

Klopt niet

Van Knippenberg: “Daar klopt dus iets niet”. Hij betoogde dat jongeren onderwijs moeten krijgen op hun eigen kenmerken. Probleem is dat de mensen van wie zij hun onderwijs ontvangen die kenmerken niet of slechts ten dele begrijpen. Jongeren zijn ‘native’ gebruikers van digitale media, de volwassenen van nu zijn de ‘immigrants’. Onderwijsmensen moeten dringend inburgeren. “Zo staan de zaken er voor.”

Uit reacties in de zaal bleek zijn gelijk. Sommigen klagen over gebrek aan breedbandverbindingen op school, anderen zijn niet of nauwelijks op de hoogte van de mogelijkheden van virtuele netwerken zoals Hyves. We hebben het dus over kenniswerkers met een kennisachterstand als het gaat om de belevingswereld van hun leerlingen en studenten.

Kinderschoenen

Tegelijkertijd moet je erkennen dat zowel het toepassen van nieuwe media in het onderwijs als competentiegericht leren terreinen zijn die heel sterk in ontwikkeling zijn, wellicht zelfs nog in de beginfase. De tweede spreker van de dag, Wilfred Rubens (Gilde Opleidingen) waarschuwde daarom vooral te experimenteren maar geen oude schoenen weg te gooien, voordat zeker is dat de nieuwe lekker lopen. Rubens is wetenschapper met ruime ervaring op het gebied van e-learning en kent dus de valkuilen als geen ander. Voor het groene onderwijs geldt misschien wel extra sterk dat intrede van digitale media nog in de kinderschoenen staat. De eerste golven van de branding lopen op het strand, het is nog een lange weg. Maar gebruik dat argument niet om achterover te leunen, waarschuwde Van Knippenberg. “Zonder digitale media kun je mensen niet meer opleiden”, weet hij zeker. “De maatschappij is fundamenteel veranderd, het onderwijs moet die slag voor een groot deel nog maken”. Het online-computerprogramma dat zijn roc in ontwikkeling heeft, is één van de middelen daarin. “Maar het is oppassen dat je geen mooie dingen bedenkt, die vervolgens geïsoleerd komen te staan in je onderwijsprogramma”, zegt hij.

Digitaal

Toch kan de technologie zowel de primaire als de secundaire onderwijsprocessen op een waardevolle manier ondersteunen, is de overtuiging van Wilfred Rubens. Hij gaf als voorbeeld het gebruik van ‘competentiemeters’, waarbij assessoren via het internet worden uitgenodigd om hun oordeel over de vorderingen van kandidaten te geven.

Het bewijsmateriaal van competentieontwikkeling kan digitaal verzameld en inzichtelijk worden gemaakt, meent Rubens. In het primaire onderwijsproces denkt Rubens bijvoorbeeld aan het lesgeven op andere locaties, zodat docenten en trainers effectiever kunnen worden ingezet en leerlingen presentaties en lessen gedeeltelijk nog kunnen herbekeken. “Het kan heel nuttig zijn om één bepaald onderdeel nog eens terug te zien”, zegt hij. Bovendien maken studenten ook zélf materiaal dat ze kunnen delen met anderen. “Immers: in de beleving van jongeren van nu wordt niet alleen geconsumeerd op het internet, maar worden ook zelf producten gemaakt, kijk maar naar een site als YouTube.”

Veel waarde hecht Rubens aan de digitale netwerken, zoals we die nu ook al kennen in de vorm van Hyves en dergelijke. “Vakmanschap is één belangrijk aspect, beroepshouding, de omgang met klanten en het nemen van verantwoordelijkheden is een andere. Onderlinge uitwisseling van ervaringen en het on-

derhouden van contacten met je beroepsgroep via dit soort ‘sociale software’ lijkt een heel belangrijke toepassing voor het onderwijs, zodat ‘communities of practice’ ontstaan.”

Armslag

Voor de kennisinstellingen in het groen onderwijs zijn nog geen futuristische en kostbare *online games* beschikbaar. Een van de redenen is ongetwijfeld dat het groen onderwijs een betrekkelijk klein werkveld beslaat. Roc’s met leerlingenaantallen van twintig- tot dertigduizend en vele verschillende studierichtingen hebben ten eerste zelf meer financiële armslag en zijn ook nog eens aantrekkelijker voor investeringen vanuit het bedrijfsleven. Toch zit ook het groen onderwijs lang niet stil. Dat bleek tijdens het middagprogramma toen de deelnemers aan de slag gingen met de ECC (Educatieve Content Catalogus) van het Ontwikkelcentrum in Ede. Een jaar geleden was er nog nauwelijks iets, nu is er een database met praktisch toepasbaar onderwijsmateriaal ter grootte van

30.000 titels, CD’s, DVD’s en een toemend aantal interactieve toepassingen. Al het materiaal is kwalitatief beoordeeld en gerangschikt en snel op te zoeken. Het kan leerkrachten in het groen onderwijs veel tijd besparen en docenten op weg helpen met competentiegerichte toepassingen, betoogde Jan van Driel van het Ontwikkelcentrum.

Échte dieren

De dag werd besloten met een interview met Christiaan Luttenberg, oud-student bij het Groenhorst College en PTC+ in Barneveld. Nu is hij dierenverzorger in de Bush van Burgers en trots op het unieke tropische systeem dat hij dagelijks helpt zo goed mogelijk te laten functioneren. “Elke dag is anders, en wat je ziet gebeuren is zelden wat je denkt dat je ziet”, zegt hij. En over digitaal onderwijs zei hij: “Een computerspel kan óók in ons vak uitnodigend werken. Maar uiteindelijk heb je niets liever dan échte dieren in je hand”. De bijdragen van de dag zijn terug te zien op: www.themadaggroenonderwijs.nl. □